

Zala Maček

**RAZVOJ SLOVENSKE FOTOGRAFSKE
TERMINOLOGIJE NA PRIMERU
SLOVARJA NEMŠKO-SLOVENSKA
FOTOGRAFSKA TERMINOLOGIJA
LEA NOVAKA**

Trideseta leta dvajsetega stoletja v zgodovini slovenske fotografije pomenijo posebno poglavje. Poleg razcveta fotografske ustvarjalnosti so se na tem področju z velikim zamahom takrat izoblikovali tudi promocijska dejavnost, publicistika, založništvo, pojavljali so se fotografski tečaji, dobili pa smo tudi zametke zgodovinsko-znanstvene fotografske misli. V tem duhu je bil v začetku desetletja, leta 1931, ustanovljen prvi fotografski klub po prvi svetovni vojni *Fotoklub Ljubljana*, leto kasneje pa smo dobili tudi prvo slovensko fotografsko revijo *Fotoamater*, ki jo je urejal in v njej objavljajl Leo Novak.¹

Geodet in fotografski strokovnjak Leo Novak se je rodil 20. 12. 1894 in umrl 14. 2. 1959 v Ljubljani. Študiral je gradbeništvo in leta 1918 diplomiral na *Tehniški visoki šoli* v Gradcu. Po prvi zaposlitvi v dunajskem gradbenem podjetju *Redlich & Berger*, kjer je delal kot traser železniške proge med Logatcem, Črnim Vrhom in Ajdovščino, je od leta 1919 poučeval na *Srednji tehnični šoli v Ljubljani*. Med letoma 1920 in 1949 je predaval geodezijo na *Tehniški fakulteti v Ljubljani*, v letih 1929–1935 pa tudi fotografijo in fotogrametrijo na kulturno-geodetskem oddelku. Leta 1949 je postal redni profesor na *Fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo* v Ljubljani, kjer je prevzel katedro za nižjo geodezijo.²

S področja tehnike in mehanike je leta 1921 napisal in izdal učbenik *Tehnična mehanika I–II*, leta 1929 knjigo *Merstvo in praktična geometrija*, leta 1950 je izšla *Tehnična mehanika za strojne tehnike*, leta 1957 pa *Praktična geodezija*.³ Na področju fotografije je bil No-

¹ Primož LAMPIČ, Kratak pregled zgodovine slovenske zgodovine fotografije od začetkov do l. 1984, *Fotoantika*, XXI/21, 2002, pp. 6–7.

² S. v. Novak, Leo, *Slovenski biografski leksikon*, V, Ljubljana 1933, p. 208; Florijan VODOPivec, s. v. Novak, Leo, *Enciklopedija Slovenije*, VIII, Ljubljana 1994, pp. 19–20.

³ *Ibid.*, p. 20.

vak med letoma 1933 in 1935 dejaven kot urednik revije *Fotoamater*, namenjene ljubiteljskim fotografom, v kateri je tudi objavljajal prispevke, ki so se ukvarjali s tehničnimi vprašanji in bili vsakokrat podprti z bogatim fizikalnim znanjem.⁴ Leta 1949 je v Zagrebu in Beogradu pri založbi *Narodna tehnika* izšla knjiga *Osnovi fotografske tehnike*.⁵ Delo je z vidika zgodovine slovenske fotografije pomembno predvsem zato, ker se je avtor v uvodnem delu posvetil tudi zgodovinskemu razvoju fotografije in fotografske optike, ki predstavlja prvi takšen natančnejši opis pri nas.⁶ V njem je Novak predstavil pionirje najzgodnejšega razvoja fotografije, od Leonarda da Vinci, ki naj bi okrog leta 1500 prvi opisal pojav *camere obscurae*, preko Johannna Heinricha Schulzeja, ki je odkril vpliv svetlobnih žarkov na srebrove soli, prispevkov Nicephora Niépca in Louisa Mandéja Daguerra, Williama Foxa Talbota, do Slovenca Janeza Puharja.⁷

Dve leti po ustanovitvi mesečnika *Fotoamater*, leta 1934, je v založništvu te revije v Ljubljani Leo Novak izdal delo *Nemško-slovenska fotografska terminologija*, ki v obliki slovarja izčrpno združuje izrazoslovje s področja fotografske tehnike, optike in kemije ter je edino tovrstno delo v slovenskem prostoru. Podatke o okoliščinah nastanka dela in vzrokih zanj lahko preberemo v *Predgovoru* k izdaji iz leta 1934. Po avtorjevih besedah je bil namen dela zbir najpogostejših in najpomembnejših strokovnih pojmov s področja fotografije. Ti naj bi v zadovoljivi meri služili potrebam slovenskega fotografskega izrazoslovja predvsem pri objavljanju prispevkov s fotografsko tematiko v reviji *Fotoamater*, za katero je Novak pisal tudi sam.⁸ Uprava revije je bila hkrati zaslužna

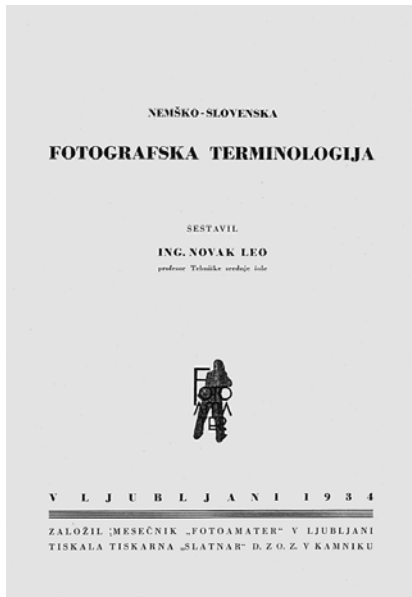
⁴ Leo NOVAK, Globinska ostrina in uporaba zaslonke, *Fotoamater. Mesečnik za foto in kino umetnost*, I/1-3, II/1-6, 1932/33, pp. 7-13, 27-32, 47-53; ID., Relativnost osvetlitve pri povečavah, *ibid.*, II/10, 12, 1933, pp. 222-225, 268-271; ID., Barvna fotografija z Agfacolor-filmom, *ibid.*, III/1, 1934, pp. 7-11; ID., Resolvenčna zmožnost fotografskih emulzij, *ibid.*, III/5-8, 1934, pp. 108-110, 136-142, 156-158, 180-184; ID., Namesto Scheinerja - DIN, *ibid.*, III/9-10, 1934, pp. 197-200, 222-223; ID., Negativski material in njegove lastnosti, *ibid.*, IV/3, 1935, pp. 54-56; Karakteristike „Perutz“ plošč, *ibid.*, IV/4-5, 1935, pp. 77-87, 99-105.

⁵ Besedilo je iz slovenščine prevedla Ana Horović. Avtor risb je K. Eger.

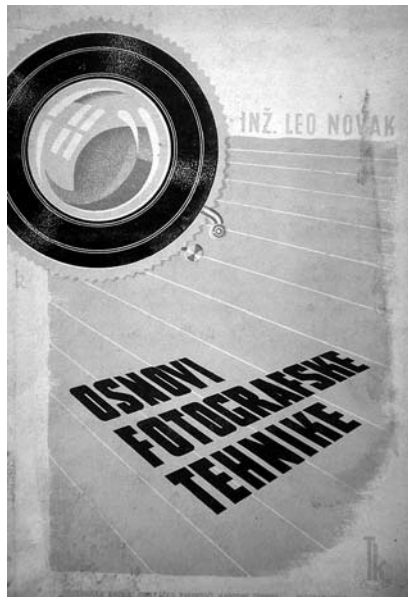
⁶ Sicer je v prvih povojnih letih v Sloveniji izšlo precejšnje število del o fotografiji kot tehniški spretnosti, ki so se posvečala tudi zgodovini fotografije. Poleg Novaka so dela izdali še Karlo KOCJANČIČ, *Pot v fotografijo*, Ljubljana 1948; Fran HLUPIČ, *Fotografija*, Ljubljana 1951; Marin BAJD, *Fotoamater*, Ljubljana 1961 (LAMPIC 2002, cit. n. 1, p. 8).

⁷ Leo NOVAK, *Osnovi fotografske tehnike*, Beograd 1949, pp. 9-17.

⁸ Leo NOVAK, *Nemško-slovenska fotografska terminologija*, Ljubljana 1934, p. I.

1. Leo Novak, *Nemško-slovenska fotografska terminologija*, Ljubljana 1934 (naslovnica)

2. Leo Novak, *Osnovi fotografske tehnike*, Beograd 1949 (naslovnica)

FOTOAMATER UREĐUJE: Prof. Ing. Novak Leo
IZDAJA: Drogist Gregorič Benca

Letnik III. Januars 1934 Štev. I.

VSERBINA:

Na pragu tretjega letnika 1	Fotoamater v januarju 18
Pravni Lajoš: Pomen v fotografiji 2	Diagonalna priprava 20
Vizija Adolfa: Izboljšanje kontrastnih odnosa in povečanje svetlinjivosti 4	Kažikva američkih slik 22
Ing. Novak Leo: Barvna fotografija s fotografiranjem 7	Drobnost krovnice 24
Po slikarskem svetu 12	Vesti iz fotoklubov 26
	Narodni in fotograf 28
	Novo fotoključje 30

Izdaja v začetku vsakega meseca. Rokopisi in slike vseh vrst te stroke se sprejemajo za objavo v tekoči številki najkasneje do 10. vsakega meseca. Vsa objavljena dela — razen slik za kritiko — se honorirajo takoj po izidu številke. Rokopisi se ne vračajo. Naročnina znaša za tuzemstvo: celoletno Din 40—, polletno Din 20—, četrtletno Din 10—; za inozemstvo celoletno Din 60—, Posamezna štev. Din 4—.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: Ljubljana, Prešernova ulica štev. 5. — Poštni predal 190. — Poštno-čeki in računi št. 16.225. TISKA TISKARNA SLATNAR, d. z. o. z. (L. Vodnik in A. Knez), Kamnik.

Še tokom tega meseca izide

Nemško-slovenska

Fotografska terminologija

Za naročnike našega lista stane v predplačilu Din 8—, ako nakažejo ta znesek do konca januarja t. l. istočasno s celoletno naročnino. Po izidu bo znašala njena cena na knjižnem trgu Din 10—, Izrabite to priliko in naročite prvo slovensko fotografsko terminologijo nemudoma pri

Upravi „Fotoamater“, Ljubljana, Prešernova 5.

3. Reklamni oglas ob izvidu *Nemško-slovenske fotografske terminologije* v prvi številki tretjega letnika revije *Fotoamater*, III/1, 1934

tudi za založništvo Novakovega dela. V prvi številki tretjega letnika leta 1934 je bil tako na notranji strani platnice natisnjen reklamni oglas, ki je bralce obveščal o izidu dela in o ceni, ki je za naročnike *Fotoamaterja* ob predplačilu znašala osem dinarjev, v redni prodaji pa deset.

Slovar je izšel v obliki manjšega zvezka in zajema po abecednem vrstnem redu urejene izraze na osemtridesetih straneh. Pri iskanju in sestavljanju slovenskih ustreznic že uveljavljeni terminologiji na nemškem govornem območju je avtor po lastnih besedah stremel „za čim pristnejšo domačo obliko in tvornostjo“, predvsem pri izrazih, pri katerih se internacionalizirane tujke še niso toliko uveljavile, da bi njihovo nadomeščanje z avtohtonimi izrazi povzročalo težave pri razumevanju. Pri tvorjenju besed se je poleg dostopne strokovne literature v slovenskem jeziku⁹ v največji meri navezoval na besedišče *Slovensko-nemškega slovarja* Maksa Pleteršnika iz let 1894–1895, ki mu je sledil tudi s pomočjo prenesenega pomena besed, medtem ko se je novih skovank izogibal.¹⁰ Ob tem je treba dodati, da Novak resnično ni posegal po oblikovanju novih, bolj slovenskih izrazov na silo, ampak je nemške izraze večinoma prevedel s tistimi, ki so bili v uporabi že prej. O tem se lahko prepričamo prav v prispevkih različnih avtorjev v prvih dveh letnikih revije *Fotoamater*, ki sta izšla pred *Nemško-slovensko fotografsko terminologijo*. V njih najdemo številne izraze, ki so zapisani tudi v Novakovem slovarju.¹¹ V člankih je zanimiv jasno opazen vpliv nemške terminologije, saj so ob

⁹ Kot jezikovni vir je Novak imenoval zgolj Pleteršnikov slovar, avtorjev ali naslovov druge literature, ki jo je „izčrpal skoro vso“, pa ni navedel (ibid.).

¹⁰ Ibid.

¹¹ Najdemo lahko na primer izraze, kot so *temnica*, *slika*, *naviti film*, *obod kamere*, *meh*, *leča*, *zaklop*, *zaslonka*, *objektiv*, *svetlobna moč*, *lomljenje svetlobe*, *zbiralna (konveksna leča)*, *razpršilna (konkavna) leča* (cf. Franjo SIČ, *Beseda mladim amaterjem*, *Fotoamater. Mesečnik za foto in kino umetnost*, I/3, 1932, pp. 2–4, 25–26, 46–47), *mali format*, *povečevati*, *negativ*, *ostrina*, *zrnatost*, *splošna občutljivost*, *razvijalec*, *kemikalije* (cf. Rudolf MUŠIČ, *Drobnozrnatost izenačevalni razvijalec*, *Fotoamater. Mesečnik za foto in kino umetnost*, I/1, 1932, pp. 4–6), *snimka*, *posnetek*, *rumenica* (cf. Janko SKERLEP, *Kratki dnevi, dolgi večeri*, *Fotoamater. Mesečnik za foto in kino umetnost*, I/3, 1932, pp. 42–43), *čas osvetlitve*, *razsvetljava*, *razpršena svetloba*, *reflektor*, *svetločuten* (cf. Drago MATTANOVICH, *Razsvetljava*, *Fotoamater. Mesečnik za foto in kino umetnost*, II/1, 1933, pp. 3–6), *goriščnica*, *pokrajinski posnetek*, *teleobjektiv* (cf. Joža HERFORT, *Lovci s kamero*, *Fotoamater. Mesečnik za foto in kino umetnost*, II/5, 1933, pp. 97–101), *izpirati*, *fiksirati*, *razvijati* (cf. Karl PUPPIS, *Nekaj misli o izpiranju in fotografiji*, *Fotoamater. Mesečnik za foto in kino umetnost*, II/5, 1933, pp. 101–102) in mnoge druge.

mnogih slovenskih terminih avtorji v oklepaju navedli tudi nemške.¹² Dejstvo, da je Novak pogosto ohranil prevode, ki so jih v svojih zapisih že prej uporabljali drugi avtorji in so bili do takrat že dodobra uveljavljeni v zavesti piscev in bralcev, je gotovo vplivalo tudi na to, da se je mnogo prevodov, zbranih v slovarju, ohranilo vse do danes.

V sklepnem delu *Predgovora* je avtor izrazil upanje, da se je z delom približal idealni slovenski fotografski terminologiji, katere uspešnost in uporabnost naj bi ocenili poklicna jezikoslovna in laična javnost. K temu je dodal prepričanje, da delo predstavlja zgolj prvi, osnovni poskus oziroma podlago za popolnejšo in bolj dovršeno fotografsko terminologijo v prihodnjih letih.¹³ Na koncu se je za pomoč pri nastajanju slovarja zahvalil jezikoslovcu in šolskemu svetniku Antonu Bartelu za pregled in lektoriranje, kemiku V. Premruju za pomoč pri iskanju izrazov s področja kemijske terminologije in očetu Fr. Novaku za tehnično pomoč pri sestavi slovarja.¹⁴

Slovar zajema dva tisoč tristo dvaintrideset gesel vseh črk nemške abecede, razen črk X in Y, skupno štiriindvajset črk.¹⁵ Pri številčno najobsežnejše zastopani skupini samostalnikov za odebeljeno natisnjanim slovarskim geslom stoji označba slovničnega spola, medtem ko drugih slovničnih opredelitev, na primer množinske končnice, ni. Za geslom sledi slovenska prevodna ustreznica, ki je ponekod ena sama, v večini primerov pa je avtor navedel tudi več sopomenk. Vsebinsko lahko slovarska gesla v grobem razdelimo v tri skupine. V prvo sodijo splošnejši izrazi, ki so bili za poimenovanje postopkov in drugih elementov v fotografijo preneseni iz vsakdanje rabe ali pa iz terminološko že uvelja-

¹² *Finozrnčasti film (Feinkornfilm), finozrnčasti razvijalec (Feinkorn-Entwickler)* (Musič 1932, cit. n. 11, p. 5), *zarisanje (Verzeichnung), žariščna razlika (Fokusdifferenz)* (Sič 1932, cit. n. 11, p. 25).

¹³ Iz zapisa ni popolnoma jasno, ali napoved kasnejših izdaj služi zgolj kot nekakšno opravičilo za morebitne napake in nedoslednosti ali pa je Novak v prihodnosti res načrtoval še kakšno dopolnjeno izdajo. Vsekakor *Nemško-slovenska fotografska terminologija* ostaja edini poizkus tovrstnega zbira fotografskega izrazoslovja. V kasnejših desetletjih so se opredelitve fotografskih pojmov pojavljale zgolj v okviru posameznih del in fotografskih priročnikov, tudi na primer v obliki „slovarčka“ pomembnejših pojmov. Cf. e. g. Drago KOČJANČIČ, *Fotografirajmo, snemajmo*, Ljubljana 1980, pp. 251–278.

¹⁴ NOVAK 1934, cit. n. 8, p. I.

¹⁵ Črka A: 190 gesel; B: 196; C: 50; D: 95; E: 125; F: 159; G: 101; H: 75; I: 16; J: 11; K: 200; L: 95; M: 71; N: 69; O: 41; P: 147; Q: 13; R: 112; S: 241; T: 81; U: 63; V: 82; W: 49; Z: 50.

vljenih poimenovanj v likovni umetnosti. Eno takih je na primer samostalni *Abbildung*, *upodoba*, *upodobljenje*, *upodabljanje*, *upodobitev*,¹⁶ s katerim poimenujemo fotografsko upodobitev nekega motiva, vendar izraz seveda označuje tudi vse druge risarske, slikarske ali kiparske upodobitve. V drugo skupino sodijo gesla s področja kemije in fizike oziroma optike. Označujejo različne kemijske spojine, ki se uporabljajo v fotografskih postopkih, na primer *Chlorammonium*, *amonijski klorid*, *salmiak*,¹⁷ ter fizikalno-optične zakonitosti, ki nastopajo v ozadju nastanka fotografij, zgradbi fotografskega aparata itd., na primer *Brennweite*, *goriščnica*, *goriščna razdalja*, *fokalna razdalja*.¹⁸ V tretjo skupino sodijo besede, ki so najozžje vezane na področje fotografije in označujejo sestavne dele fotografskega aparata, tehnično in drugo fotografsko opremo, ki se uporablja pri fotografiranju in razvijanju fotografskega filma ter izdelovanju in obdelavi fotografij, na primer *Blitzlicht*, *bliskovno svetilo*, *bliskovno svetivo*, *bliskovna luč*, *bliskovna svetloba*.¹⁹

Prevajanja in zbiranja slovenskih ustreznice nemški terminologiji se je Novak loteval na tri načine. Po eni strani so mu bili na voljo izrazi, ki so se pod vplivom nemščine, pa tudi drugih evropskih jezikov v slovenščini uveljavili že prej in jih je lahko prevzel neposredno iz Pleteršnikovega slovarja. Eden takih je na primer že izraz *fotografija*, ki je v slovenski jezik prišel iz sodobnih evropskih jezikov, angleščine, francoščine in nemščine, ter ga najdemo že pri Pleteršniku.²⁰ Mnogo teh besed se je v slovenskem fotografskem izrazoslovju v nespremenjeni obliki ohranilo vse do danes in jih zasledimo tako v vsakdanjem govoru kot tudi v fotografskih priročnikih in literaturi.²¹

Pri večini drugih izrazov je moral Novak prevodne ustreznice tako ali drugače oblikovati sam. Ponekod je ohranil tujke, na primer besedo

¹⁶ NOVAK 1934, cit. n. 8, p. 1.

¹⁷ Ibid., p. 7.t

¹⁸ Ibid., p. 6.

¹⁹ Ibid., p. 5.

²⁰ Ibid., p. 25. Maks PLETERŠNIK, *Slovensko-nemški slovar I, II*, Ljubljana 2006, I, p. 201. Za etimologijo cf. Marko SNOJ, *Slovenski etimološki slovar*, Ljubljana 1997, p. 130.

²¹ V Pleteršnikovem slovarju lahko najdemo še nekatere druge izraze, ki se do danes uporabljajo v fotografskem izrazoslovju, na primer *Dunkelkammer*, *temnica* (PLETERŠNIK 2006, cit. n. 20, II, p. 654), *(Luft)blase*, *zračni mehurček* (ibid., I, p. 562), *entwickeln* (*Entwickeln/Entwicklung*), *razviti* (*razvijanje*) (ibid., II, p. 406), *(aus)waschen*, *prati/izpirati* (ibid., II, p. 210), *umkehren*, *obrniti/obračati* (ibid., I, p. 734), *vergrössern* (*Vergrössern/Vergrößerung*), *povečati*, *povečevati*, *povečavati* (ibid., II, p. 192) itd.

fokus kot prevod nemške *Fokus*, ki izhaja iz latinskega poimenovanja za ognjišče in označuje fizikalni pojav zbiranja žarkov. Tujki je sicer dodal tudi slovensko različico *gorišče*, ki je dobesedni prevod nemške *Brennpunkt*²² in se danes uporablja pogosteje kot tujka.²³ Pri večini drugih izrazov gre enako kot pri besedi *gorišče* za dobesedne prevode nemških besed ali pa za avtohtono, slovensko različico, pri čemer si je Novak prav tako pomagal s Pleteršnikovim slovarjem. Iz nemškega poimenovanja izhajajo na primer prevoda besede *Brennweite* z *goriščna* oziroma *fokalna razdalja*, pa tudi značilna slovenska tvorba *goriščnica*²⁴, ki je poleg izrazov *goriščna* in *žariščna razdalja* v rabi do danes.²⁵ Besedo *Fokussdifferenz* je dobesedno prevedel s *fokusovo diferenco*,²⁶ dobesednemu prevodu *Fokustiefe* v *fokusovo globino*²⁷ pa je dodal še bolj slovensko izpeljanko *globinska ostrina*, ki se uporablja do danes.²⁸

Za dejanje uporabe fotografskega aparata je na eni strani Novak kot prevod nemške besede *aufnehmen* predlagal že uveljavljeni, iz samostalnika *fotografija* izpeljani glagol *fotografirati*. Po drugi strani je zapisal še sopomenke *snimati*, *snemati*, *sneti*, *posneti*.²⁹ Enake izraze so sicer uporabljali že pisci pred izidom Novakovega slovarja, a so zanimivi zato, ker dobro kažejo na izreden vpliv nemške fotografske terminologije na slovensko. Beseda *snemati* in druge oblike namreč

²² *Brennpunkt: brennen* (goreti) + *Punkt* (točka, pika) (Božidar DEBENJAK (et al.), *Nemško-slovenski in slovensko-nemški slovar*, Ljubljana 2003 (elektronska izdaja)). Za etimologijo besede *fokus*: SNOJ 1997, cit. n. 20, p. 129.

²³ NOVAK 1934, cit. n. 8, p. 6 (*Brennpunkt*), p. 13 (*Fokus*).

²⁴ *Ibid.*, p. 6. Sestavljanje terminov iz dveh besed v samostalnike ženskega spola po analogiji dodajanja končnice *-ica* in *-ost* ali samostalnike moškega spola s končnico *-ik* je pri Novaku pogosto, na primer: *Gelbfilter*, *rumeni filter*, *rumenica* (NOVAK 1934, cit. n. 8, p. 14), *Entwicklungskraft*, *razvijalnost*, *razvojnost* (*ibid.*, p. 10).

²⁵ KOČJANČIČ 1980, cit. n. 13, p. 258.

²⁶ NOVAK 1934, cit. n. 8, p. 13.

²⁷ *Loc. cit.*

²⁸ Kit van TULLEKEN (prevod Oskar Dolenc in Marko Aljančič), *Velika knjiga o fotografiji*, Ljubljana 1979, p. 58. Izraz najdemo tudi v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika*, ki poleg njega dovoljuje tudi izraz *ostrinska globina* (*Slovar slovenskega knjižnega jezika* [SSKJ], Ljubljana 2000, elektronska izdaja). Prav tako Kočjančič podobno poleg izraza *globinska ostrina* navaja besedno zvezo *ostrina v globino* (KOČJANČIČ 1980, cit. n. 13, p. 258). Bajd piše o težavah z izrazom *globinska ostrina*. Tako ji pravijo fiziki, ko imajo v mislih razpršeni krogec v goriščni ravnini, medtem ko je sam vpeljal izraz *globina ostrine*, ker se v fotografiji meri z metrom kot višina ali dolžina (Marin BAJD, *Klasična kamera. Vodnik po fotografiji*, Ljubljana 1999, p. 13).

²⁹ NOVAK 1934, cit. n. 8, p. 3.

prvotno pomenijo „*delati, da kaj ni več obešeno na kaj*“³⁰ in tako z upodabljanjem predmetov s pomočjo svetlobe na svetločutne snovi, s fotografijo, nimajo dosti skupnega. V slovenščino so bili izrazi prenese-ni prav iz nemščine, iz istopomenske besede *aufnehmen*, in so se začeli uporabljati kot tehnični izrazi, ki pomenijo „*prenašati sliko ali zvok na filmski ali magnetni trak*“.³¹ Pri tem sta izraza *snimati* in *sneti* danes popolnoma iz rabe. Pri prvem gre za zastarelo obliko besede *snemati*, ki je v slovenščino pred drugo svetovno vojno verjetno prišla pod vplivi srbohrvaščine,³² z drugim pa označujemo dejavnost, s katero naredimo, da kaj ni več obešeno.³³ Nasprotno se izraz *snemati* v strokovni literaturi pojavlja vse do danes,³⁴ v vsakdanji, pogovorni rabi pa je pogostejši izraz *fotografirati*, pa tudi *slikati*, medtem ko besedo *snemati* navadno uporabljamo v povezavi s filmskim in televizijskim snemanjem.

Podobno je z različnimi izrazi za fotografski aparat, ki so bili v rabi že pred nastankom Novakovega slovarja. Besede *kamera*, *filmska* ali *snimalna kamera*, *kamera za film* in *filmski aparat* so dobesedni prevodi, ki so jih nemščina in tudi drugi jeziki prevzeli iz latinščine.³⁵ V vsakdanji, pogovorni rabi danes po navadi govorimo o *fotoaparatu* ali *fotografskem aparatu*.³⁶ Obe različici navaja tudi *Slovar slovenskega knjižnega jezika*, za izraza *kamera* ali *fotografska kamera* pa pravi, da

³⁰ SSKJ, cit. n. 28.

³¹ „Kot tehnični izraz uporaba sloven. *snemati* v pomenu 'prenašati sliko ali zvok na filmski ali magnetni trak' in sorodnega sloni na nem. *aufnehmen* 'snemati', prvotno le 'sprejemati, pobirati, jemati' (*Aufnahme* 'posnetek'), kar je sestavljeno iz nem. *auf* 'gor, na' in *nehmen* 'vzeti', podobno, kot je sloven. *snéti* iz pslovan. **sbneti* sestavljeno iz pslovan. **sbn-* 'skupaj, do konca, od zgoraj navzdol' in *(*j*)*eti* 'vzeti'“ (SNOJ 1997, cit. n. 20, p. 588).

³² Cf. besedo *snimek*: zastar. *posnetek*: original so nadomestili s snimkom / ogledovati snimke s potovanj *fotografije*, *slike* (SSKJ, cit. n. 28).

³³ Ibid.

³⁴ Kocjančič v priločniku *Fotografirajmo, snemajmo* na primer izraz *snemati* uporablja tako za filmsko kakor tudi za fotografsko snemanje (KOCJANČIČ 1980, cit. n. 13). Besedo so uporabili tudi prevajalca *Velike knjige o fotografiji* Oskar Dolenc in Marko Aljančič (TULLEKEN 1979, cit. n. 28), Marin Bajd v knjigi *Klasična kamera* (BAJD 1999, cit. n. 28) in drugi.

³⁵ NOVAK 1934, cit. n. 8, p. 2 (*Aufnahmekamera*), p. 7 (*Camera*), p. 18 (*Kamera*), p. 12 (*Filmkamera*). Za etimologijo besede *kamera* cf. SNOJ 1997, cit. n. 20, p. 212.

³⁶ V elektronskem *Korpusu slovenskega jezika Gigafida* ima beseda *fotoaparat* 39.763 konkordanc, beseda *fotografski aparat* pa 1.940 (<http://demo.gigafida.net/>) (8. 5. 2011).

se v tem kontekstu uporabljata redko.³⁷ Povsem drugačno sliko kaže uporaba v fotografski literaturi, kjer avtorji skoraj izključno uporabljajo izraz (*fotografska*) *kamera*, čeprav dovoljujejo tudi besedo *fotografski aparat*.³⁸ Marin Bajd celo zapiše: „Tako ji [kameri] pravijo strokovnjaki in izobraženi fotoamaterji, drugi pa površno „fotoaparat“.“³⁹

Iz nemščine so bila prevzeta tudi poimenovanja raznoterih oblik in vrst fotografskega aparata, ki so nastajale od njegovega izuma v devetnajstem stoletju. Verjetno zaradi že prej uveljavljene rabe je Novak v večini primerov v prevodih ohranil tujke, na primer *Panoramakamera*, *panoramna kamera*, *panoramska kamera*.⁴⁰ Pri nekaterih izrazih pa je dodal tudi lastne predloge besed, ki so bile izpeljane iz slovenskih poimenovanj, na primer *kovčegasta kamera*⁴¹ za *Magazinkamera/Kastenkamera*, *tokasta kamera* za *Etuikamera*,⁴² *poročevalska kamera* za *Reporterkamera* itd.⁴³ Nekatera poimenovanja so do danes ostala enaka, na primer *panoramska kamera*, nekatera pa so se spremenila ali dobila druge različice. Iz besedne zveze *mehovna kamera* kot dobessednega prevoda nemške besede *Balgekamera*⁴⁴ je na primer nastala *kamera na meh* ali pa kar *mehovka*,⁴⁵ enako je iz *boks kamere* kot prevoda nemške besede *Boxkamera*⁴⁶ nastala izpeljanka *boksovka (boxovka)*.⁴⁷ Novako-

³⁷ SSKJ, cit. n. 28. Da z izrazom *kamera* navadno označujemo filmsko ali televizijsko kamero, kaže tudi *Korpus slovenskega jezika Gigafida*, saj ima beseda *fotografska kamera* le 269 konkordanc (<http://demo.gigafida.net/>) (8. 5. 2011).

³⁸ „Spoznavanje kamere (S samostojno besedo „kamera“ v knjigi označujemo vsak aparat za snemanje slike, torej fotografsko, filmsko ali kakršnokoli drugačno kamero!) je le na oko tehnična snov. Gre za to, da je fotografski aparat ali filmska kamera vaše optično orodje“ (KOCJANČIČ 1980, cit. n. 13, p. 29).

³⁹ BAJD 1999, cit. n. 28, p. 5.

⁴⁰ NOVAK 1934, cit. n. 8, p. 25.

⁴¹ Beseda *kovčeg* je starinski zapis besede *kovček*. Prevod besede *kovčegasta kamera* iz nemške *Kastenkamera* (*Kasten*: *zaboj, skrinja, omara, škatla*; DEBENJAK 2003, cit. n. 22) oziroma *Magazinkamera* (*Magazin*: *skladišče*, danes pa tudi drugi pomeni (loc. cit.)) izhaja iz oblike tovrstnega fotografskega aparata, ki je videti kot kovček.

⁴² NOVAK 1934, cit. n. 8, p. 11.

⁴³ Ibid., p. 28.

⁴⁴ Ibid., p. 4.

⁴⁵ KOCJANČIČ 1980, cit. n. 13, p. 263.

S tem izrazom označujemo vse vrste kamer na meh, med katere sodita tudi *potovalna kamera* in *sklopna kamera*. Sklopna kamera je vsaka kamera, ki jo s pomočjo posebnega mehanizma (meh) lahko sklopimo za lažje prenašanje (Oskar DOLENC, *Sklopne kamere*, *Fotoantika*, IX/9–10, 1987, pp. 14–15).

⁴⁶ NOVAK 1934, cit. n. 8, p. 6.

⁴⁷ TULLEKEN 1979, cit. n. 28, p. 19.

va izraza *kovčegasta* in *magazinska kamera* sta se izgubila, poleg izraza *ateljejska kamera* kot prevoda nemškega *Atelierkamera*,⁴⁸ ki je danes sicer vsaj razumljiv, pa se bolj uporablja izraz *studijska kamera*.⁴⁹ Kljub razumljivosti Novakovega prevoda *maloslikovna kamera/mala kamera* za besedo *Kleinbildkamera*,⁵⁰ ki ga najdemo tudi v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* in delu literature,⁵¹ je danes v splošni rabi izraz *35-milimetrska kamera (fotoaparatus)*.⁵² Prevod besede *Geheimkamera s tajna kamera*⁵³ je danes zastarel, pa tudi nerazumljiv, saj bi ga zlahka zamenjali za t. i. *skrito kamero*.⁵⁴ Majhne fotoaparate, ki so ji v osemdesetih letih devetnajstega stoletja v različnih oblikah izdelovali v Evropi in Ameriki tako, da so bili maskirani ali pa jih je bilo mogoče skriti pod obleko in so bili namenjeni policijskim detektivom ter „neopaznemu“ fotografiranju, pa sicer imenujemo *detektivske kamere*.⁵⁵

V Novakovem terminološkem slovarju so posebno zanimive tiste besede, pri katerih ne gre za dobesedne prevode nemških, temveč se je avtor lotil oblikovanja lastne, slovenske različice. Med takšne sodi na primer prevod besede *Schnappschuss*. V prvi različici prevoda, *fotografski strel*, je Novak v drugem delu besede (*Schuss, strel*) sledil nemškemu izrazu, iz prevoda pa je izločil prvi del sestavljanke (*schnappen, hlatasti, zagrabiti*) in ga nadomestil s pridevnikom *fotografski*. V drugih dveh prevodih je izbral pridevnik *ugrabljen (ugrabljena snimka, ugrabljeni posnetek)*, ki z nemškim *schnappen* pomensko nima nič skupnega, a dobro izraža lastnosti posnetka.⁵⁶ Z besedo *Schnappschuss* je namreč

⁴⁸ NOVAK 1934, cit. n. 8, p. 2.

⁴⁹ Izraz *atelje* je vezan bolj na delavnico umetnikov, zlasti slikarjev in kiparjev, pod besedo *studio* pa razumemo prostor, v katerem snemajo igralce, nastopajoče ipd. (SSKJ, cit. n. 28).

⁵⁰ NOVAK 1934, cit. n. 8, p. 19.

⁵¹ Gert KOSHOFER, Heinz WEDEWARDT (prevod Marko Aljančič), *ABC fotografije*, Ljubljana 1990, p. 17.

⁵² Vsaj do pojava digitalne fotografije je bil za poimenovanje *35-milimetrskih fotoaparatusov* in *35-milimetrskega filma* v splošni rabi tudi izraz *lajka (Leica)*, ki je sicer ime nemške tovarne, ki je prva izdelala takšen fotoaparatus. S poimenovanjem *lajka* so torej mišljene vse male kamere, z njim pa so povezani tudi izrazi *film lajka, format lajka* (cf. SSKJ, cit. n. 28; SNOJ 1997, cit. n. 20, p. 291; BAJD 1999, cit. n. 28, p. 14).

⁵³ NOVAK 1934, cit. n. 8, p. 14.

⁵⁴ Beseda *tajen* je prevzeta iz drugih slovanskih jezikov. V sodobnem slovenskem jeziku je v uporabi beseda *skriven* (SNOJ 1997, cit. n. 20, p. 652).

⁵⁵ TULLEKEN 1979, cit. n. 28, pp. 74–75.

⁵⁶ NOVAK 1934, cit. n. 8, p. 30.

mišljena fotografija, ki je nastala spontano, v hipu in je ujela, „ugrabila“ trenutno dogajanje. Lastni, nedobesedni prevod je Novak izbral tudi pri besedi *Kameragehause*, *kamerni obod*, *obod kamere*.⁵⁷ Prevod je sicer ustrezen, a je zanimiv, saj je bil Novaku na voljo dobesedni prevod samostalnika *Gehäuse* s samostalnikom *ohišje*, ki ga navaja tudi Pleteršnik.⁵⁸ Prevoda se v sodobnem izrazoslovju ne uporabljata več. Za nemško besedno *Schnappschuss* je danes v uporabi besedna zveza *trenutni posnetek*, v vsakdanjem govoru pa tudi angleška beseda *snapshot*, ki je pomensko sicer enaka nemški.⁵⁹ Besedno zvezo *kamerni obod*, *obod kamere* pa je nadomestilo poimenovanje *ohišje kamere*.⁶⁰

Pri nekaterih lastnih prevodih je Novak podobno kot pri prevodih *ugrabljena snimka/ugrabljeni posnetek* ali pa *kovčegasta kamera* upošteval vizualne značilnosti nekega predmeta, pojava ali sestavnega dela fotoaparata in ne le besede v nemščini. Prevodu *luknjasti objektiv*, *objektiv na luknjico* nemške besede *Lochobjektiv* je na primer dodal besedo *svetlobnica*, ki se vsebinsko dobro povezuje s takšnim objektivom.⁶¹ Enako je s prevodom *senčilo*, *senčnica* pri besedah *Gegenlichtblende*, *Sonnenblende*, *protisvetlobno*, *protilučno zaslonilo*, *solčno zaslonilo ...*⁶², saj gre pri objektivskem nastavku, ki preprečuje stransko vpadanje svetlobe na lečo, dejansko za nekakšen senčnik.⁶³ Beseda *Spitze* sicer pomeni konico, a je Novak izraz *Spitzlicht* prevedel s *temensko lučjo/svetlino*,⁶⁴ saj gre za luč, ki po navadi pada z vrha, na teme. Pri portretni fotografiji se uporablja kot efektna luč za poudarjanje obrisa glave, da se objekt „odlepi“ od ozadja.⁶⁵ Nekateri od teh izrazov, kot je *senčilo*, so se ohranili vse do danes.⁶⁶ Od prevodov besede *Lochobjektiv* se je ohranil zgolj *objektiv z luknjo*, medtem ko Novakova sicer inova-

⁵⁷ Ibid., p. 18.

⁵⁸ PLETERŠNIK 2006, cit. n. 20, II, p. 801.

⁵⁹ Oskar Dolenc k besedi *snapshot*, ki jo uporablja, dodaja opisne prevode, kot sta *hitri*, *situacijski posnetek* ali *življenjski*, *trenutni posnetek* (TULLEKEN 1979, cit. n. 28, pp. 76–77).

⁶⁰ Ibid., p. 43.

⁶¹ Svetlobnica v arhitekturi sicer označuje zastekljen ali odprt svetlobni nastavek na vrhu kupole ali strehe (kupola s svetlobnico) (SSKJ, cit. n. 28).

⁶² NOVAK 1934, cit. n. 8, p. 14 (*Gegenlichtblende*), p. 31 (*Sonnenblende*).

⁶³ *Senčnik*: priprava na svetilki, ki ščiti pred premočno svetlobo (SSKJ, cit. n. 28).

⁶⁴ NOVAK 1934, cit. n. 8, p. 31.

⁶⁵ Ibid.

⁶⁶ KOJANČIČ 1980, cit. n. 13, p. 271.

tivna tvorba *objektiv s svetlobnico* ni v rabi,⁶⁷ namesto izraza *temenska luč* pa se uporablja besedna zveza *vršna luč*.⁶⁸

Beseda *Aufnahme*, ki jo je Novak, kot rečeno, prevedel s *snimka, posnetek, snimek, posnemek*, nastopa v nemščini kot drugi del mnogih sestavljanek, ki označujejo bodisi lastnosti bodisi tip fotografije, in se pogosto nanaša na najpogostejše neposredno prepoznavne motive.⁶⁹ Na tak način je nemške sestavljanke prevedel tudi Novak. Večinoma se je loteval dobesečnih prevodov, tako da je tvoril besedno zvezo, sestavljeno iz samostalnika *snimka, posnetek, posnemek* in vrstnega, lastnostnega ali svojilnega pridevnika, ki samostalnik natančneje določa. Tako so nastali dobesečni prevodi, kot so na primer *Nachtaufnahme, nočna snimka, nočni posnetek*.⁷⁰ Pri nekaterih besedah je Novak dodal tudi druge prevodne različice. Dobesečnemu prevodu nemške besede *Mondlichtaufnahme, Mondscheinaufnahme* z besedno zvezo *snimka/posnetek ob lunini svetlobi/luninem svitu* je na primer dodal tudi različico *snimka/posnetek ob mesečini*⁷¹ itd. V nekaterih besednih zvezah so se tako sestavljene tvorjenke ohranile do danes, poleg že omenjenih še na primer *barvni posnetek, poizkusni posnetek, rentgenski posnetek, širokokotni posnetek, skupinski posnetek* itd. Pri nekaterih pa takšen način tvorjenja predstavlja težavo. V primeru prevoda besede *Kinderaufnahme* z *otročka snimka/otroški posnetek*⁷² je pomen dvoumen. Čeprav je s tovrstnim poimenovanjem mišljen posnetek, ki prikazuje otroka, bi lahko besedno zvezo samostalnika in pridevnika razumeli tudi kot fotografijo, ki jo je naredil otrok. V takšnih primerih zato danes uporabljamo besedno zvezo, sestavljeno iz besede *posnetek (fotografija)* in samostalnika v rodilniku, ki v vlogi prilastka ta posnetek označuje. Namesto

⁶⁷ Podobno je Novak prevedel tudi besedo *Lochkamera, luknjasta kamera, kamera na luknjico, kamera s svetlobnico* (NOVAK 1934, cit. n. 8, p. 21). Tudi od teh prevodov se je do danes ohranil zgolj izraz *kamera z luknjo*, takšni preprosti kameri pa pogosto pravimo kar *camera obscura* (cf. KOČJANČIČ 1980, cit. n. 13, p. 233).

⁶⁸ *Ibid.*, p. 276.

⁶⁹ Besedo *posnetek* lahko v vseh primerih nadomešča tudi beseda *fotografija* ali pa beseda *slika* kot prevod nemške *Bild*, ki poleg najobičajnejšega pomena likovne, navadno umetniške upodobitve nečesa z barvami lahko označuje tudi fotografski posnetek (SSKJ, cit. n. 28).

⁷⁰ NOVAK 1934, cit. n. 8, p. 23.

⁷¹ *Ibid.*, p. 23.

⁷² *Ibid.*, p. 18.

Novakovega prevoda *otroški posnetek* tako danes uporabljamo besedno zvezo *posnetek otrok*, namesto *domačega/domnega posnetka posnetek doma*, namesto *osebnega posnetka posnetek oseb*, namesto *živalskega posnetka pa posnetek živali*.

Večina izrazoslovja, ki ga najdemo v Novakovem slovarju, je v veljavi še danes ali pa so prevodi sodobni rabi vsaj podobni. Vseeno najdemo tudi nekaj takšnih, ki so danes popolnoma nerazumljivi ali pa so celo napačni. Nemško besedo *Satzobjektiv*, *Objektivsatz*, s katero so mišljeni objektivni, ki imajo lečo na obeh straneh zaslone, je Novak na primer prevedel s *stavkovni objektiv*, *objektivski stavek*, *objektivov stavek*, *objektivni stavek*.⁷³ Kot tehnični izraz beseda *stavek* sicer lahko pomeni tudi več primerkov istega orodja, stvari zaporedne velikosti, na primer stavek kladiv, šablon, navojnih vijakov ipd.,⁷⁴ a je bolj ustaljen njen slovnični pomen. Veliko ustrežnejši bi bil izraz *sestavljene objektiv*, ki ga je Novak uporabil tudi v kasnejšem delu *Osnovi fotografske tehnike*, v katerem je pisal o dveh različnih vrstah objektivov.⁷⁵

Med danes najbolj nerazumljive prevode pa sodi izraz *prepahljati*, *premahati*, *premaljati*, ki je dobesedni prevod nemškega izraza *abfächeln*, *abwedeln*⁷⁶ in pomeni postopek, nasproten dosvetljevanju, s katerim skrajšamo čas osvetlitve na določenih predelih fotografije.⁷⁷ V literaturi se danes pojavljajo izrazi, kot je *zadrževanje (prekrivanje)*,⁷⁸ v vsakdanji rabi pa je zaradi uporabe digitalnih temnic oziroma računalniških programov za obdelavo fotografij v angleščini vse pogostejši tudi angleški izraz *burn (burn tool)*, nasprotno od *dodge (dodge tool)*. Napačen je tudi Novakov prevod besede *Messbild/Messbildaufnahme* v *fotogram*, *fotografska snimka/fotografski posnetek*.⁷⁹ Z besedo

⁷³ NOVAK 1934, cit. n. 8, p. 24 (*Objektivsatz*), p. 29 (*Satzobjektiv*).

⁷⁴ SSKJ, cit. n. 28.

⁷⁵ Objektivne je razdelil na preproste objektivne, pri katerih je leča postavljena na eno stran zaslone, skoraj vedno za njo (monokel ali pokrajinska leča (akromat)), in na sestavljene objektivne, pri katerih je leča na obeh straneh zaslone (periskop, aplanat, Petzvalov objektiv, anastigmati) (NOVAK 1949, cit. n. 7, p. 328).

⁷⁶ NOVAK 1934, cit. n. 8, p. 1.

⁷⁷ Nemški izraz *abwedeln/abfächeln (wedeln/fächeln: pahljati, mahati*; DEBENJAK 2003, cit. n. 22) izhaja iz načina postopka dosvetljevanja. Fotograf je nad delom fotografije, ki ga je želel posvetliti, držal košček črnega kartona v neprestanem hitrem gibanju, mahanju levo in desno, s čimer je preprečil ostre robove.

⁷⁸ KOJANČIČ 1980, cit. n. 13, p. 276; KOSHOFER – WEDEWARDT 1990, cit. n. 51, p. 205.

⁷⁹ NOVAK 1934, cit. n. 8, p. 22.

Messbild je namreč mišljena fotografija, ki v okviru fotogrametrije nastane z namenom zbiranja podatkov o fizičnih objektih na Zemlji.⁸⁰ Pod besedo *fotogram* nasprotno razumemo način izdelave fotografije s pomočjo osvetljevanja svetločutnih snovi, fotografskega papirja, brez uporabe fotografskega aparata.⁸¹

Inženir Leo Novak je na področju fotografske misli in ukvarjanja s fotografsko tehnologijo oral slovensko ledino. Njegov terminološki slovar je v našem prostoru edinstveno in pomembno delo, ki združuje vso bistveno fotografsko terminologijo in hkrati kaže na njen izvor oziroma na njeno zgodovinsko odvisnost od nemškega fotografskega izrazoslovja. Čeprav omemb slovarja v kasnejši literaturi in fotografskih priročnikih ni zaslediti, pa je njegov vpliv viden v prevodih večine izrazoslovja, ki je do danes ostalo enako.

Viri ilustracij: arhiv avtorice (sl. 1–3).

⁸⁰ Pomen besede *Messbild* izhaja iz glagola *messen*: *meriti*, *izmeriti* (DEBENJAK 2003, cit. n. 22).

⁸¹ Beseda *fotogram* verjetno izhaja prav iz nemške *Fotogramm*, najdemo pa jo tudi v drugih evropskih jezikih (ang. *photogram*, fr. *photogramme*).

**ENTWICKLUNG SLOWENISCHER TERMINOLOGIE DER
FOTOGRAFIE AM BEISPIEL DES WÖRTERBUCHES
DEUTSCH-SLOWENISCHE TERMINOLOGIE DER
FOTOGRAFIE VON LEO NOVAK****Zusammenfassung**

Die dreißiger Jahre des zwanzigsten Jahrhunderts waren die Blütezeit der slowenischen Fotografie, nicht nur im Bereich des fotografischen Schaffens, sondern auch aus der Sicht des historisch-wissenschaftlichen Auseinandersetzens mit der Fotografie. Unter anderem erschien 1932 in Ljubljana die erste, der Amateurfotografie gewidmete Zeitschrift *Fotoamateur*, die von Leo Novak redigiert wurde. Außerdem erschien 1949 in Zagreb Novaks Handbuch *Grundlagen der Fototechnik*. Für die Entwicklung der slowenischen Fotografie ist die Einleitung dieses Werkes von besonderer Bedeutung, da sie auf slowenischem Boden die erste Beschäftigung mit der Geschichte der Fotografie und der fotografischen Optik darstellt.

1934, zwei Jahren nach der Begründung von *Fotoamateur*, wurde im Verlag dieser Zeitschrift auch Novaks Wörterbuch *Deutsch-slowenische Terminologie der Fotografie* herausgegeben. Das Wörterbuch bleibt bis heute der einzige Versuch, die Fachausdrücke aus den Bereichen der fotografischen Technik, Optik und Chemie in einem Werk zusammenzufassen.

Beim Übersetzen der deutschen Ausdrücke ins Slowenische bemühte sich Novak nach eigenen Worten um eine reine slowenische Sprachform, besonders bei den Ausdrücken, deren Verwendung noch nicht durch internationalisierte Fremdwörter ersetzt wurde. Dabei nahm er vor allem Bezug auf das 1894–1895 erschienene *Deutsch-slowenische Wörterbuch* von Maks Pleteršnik, das ihm als Grundlage sowohl für wortwörtliche Übersetzungen, als auch für Übersetzungen im übertragenen Sinne diente.

Novaks slowenische Übersetzungen deutscher Ausdrücke können in drei Gruppen geteilt werden. In die erste Gruppen passen diejenige Ausdrücke, die sich unter dem Einfluss der deutschen Sprache schon längst vor der Erscheinung von Novaks Terminologie im Slowenischen etablierten und die bereits im Wörterbuch von Pleteršnik zu finden sind, wie etwa das Wort *Fotografie*. Bei allen anderen Ausdrücken handelt es sich um Übersetzungen, die von Novak erst formuliert werden mussten. Bei manchen Ausdrücken, beispielsweise beim Wort *Fokus*, wurden die internationalisierten Fremdwörter beibehalten. Bei allen anderen handelt es sich entweder um eine wortwörtliche Übersetzung der deutschen Ausdrücke oder um eine ursprünglich slowenische Variante. Die Übersetzungen der Ausdrücke wie *Brennweite*, *Brennpunkt*

oder *aufnehmen*, die direkt aus dem Deutschen übernommen wurden, weisen einen eindeutigen Einfluss deutscher Terminologie auf die slowenische auf. Zu den frei erfundenen, nicht wortwörtlichen Übersetzungen zählen beispielsweise die Übersetzungen von Ausdrücken wie *Schnappschuss* oder *Kameragehause*.

Trotz einiger veralteten und stellenweise sogar falschen Übersetzungen, behielten sich die meisten von Novak vorgeschlagenen Übersetzungen in der slowenischen fotografischen Terminologie bis heute, was bestimmt eine große Bedeutung und einen großen Einfluss des Wörterbuches aufzeigt.

Abbildungen:

1. Leo Novak, *Nemško-slovenska fotografska terminologija* [*Deutsch-slowenische Terminologie der Fotografie*], Ljubljana 1934 (Titelseite)
2. Leo Novak, *Osnovi fotografske tehnike* [*Grundlagen der Fototechnik*], Beograd 1949 (Titelseite)
3. Werbung für die *Nemško-slovenska fotografska terminologija* [*Deutsch-slowenische Terminologie der Fotografie*] in der ersten Ausgabe des dritten Jahrgangs der Zeitschrift *Fotoamater*, III/1, 1934